

М. М. Кончак,

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

УДК 801.8:81'42:81'221:81'374.73
DOI: 10.25264/2519-2558-2017-66-55-58

РАНЖУВАННЯ ОДИНИЦЬ МОВЛЕННЕВОГО ЕТИКЕТУ ПРИВІТАННЯ У СЕМАНТИЧНОМУ ПРОСТОРІ ПОСТКОЛОНІАЛЬНОГО ПЕРСОНАЖА

У статті розкрито ранжування одиниць мовленнєвого етикету привітання, що вербалізовані у семантичному просторі постколоніального персонажа, через окреслення функційного поля ініціальності та його мікрополів. Виокремлено основні типи вербалізаторів привітання у традиційному та девіантному шарах, проілюстровано їх лінгвальну реалізацію в сучасному британському художньому постколоніальному тексті.

Ключові слова: етикет, привітання, персонаж, поле, текст.

РАНЖИРОВАНИЕ ЕДИНИЦ РЕЧЕВОГО ЭТИКЕТА ПРИВЕТСТВИЯ В СЕМАНТИЧЕСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ ПОСТКОЛОНИАЛЬНОГО ПЕРСОНАЖА

В статье раскрыто ранжирование единиц речевого этикета приветствия в семантическом пространстве постколонизального персонажа через определение функционального поля инициальности и его микрополей. Освещены основные типы традиционных и девиантных вербализаторов приветствия, проиллюстрировано их лингвальную реализацию в современном британском художественном постколониальном тексте.

Ключевые слова: этикет, приветствие, персонаж, поле, текст.

RANKING OF SPEECH ETIQUETTE GREETING EXPRESSIONS IN SEMANTIC SPACE OF POSTCOLONIAL CHARACTER

The article explores ranking of speech etiquette greeting expressions in the semantic space of a postcolonial character, verbalized in modern British literary text. Speech etiquette expressions are generally defined as situationally determined, communicatively oriented, thematically combined, interrelated and interdependent communicative units, being the adequate forms of expressing the communicative intentions of the interlocutors and ranging from words, word combinations, utterances, sentences and on to situations of etiquette communication. Speech etiquette greeting expressions represent the functional field of initiality, which is subdivided into three microfields, i. e. semantic, semantically-pragmatic and pragmatic, where both traditional and deviant operators are used. Semantic microfield of initiality is formed by conventional etiquette greeting expressions, aimed to establish verbal interaction. The semantically-pragmatic microfield is represented by utterances, whose semantics contains prerequisites for the start of communicative interaction, including initial motivating imperatives, introduction of the addressee, introduction of the recipient. Pragmatic microfield is formed by the utterances that perform contact-establishing function only under certain conditions of communication, including initial message sending, initial questions, calls for mental activity. The taxonomy of speech etiquette greeting expressions encompasses interactive and regards greeting expressions, social and religious greetings, time-free and time-bound greeting expressions, valedictory greetings, sequential/ adjacency pair expressions.

Key words: etiquette, greeting, character, field, text.

Аналіз мовленнєвої поведінки особистості в соціокультурних, етнонаціональних, гендерно-вікових, статусно-рольових іпостасях інтегрує сучасні мовознавчі студії в антропоцентричну систему координат та зумовлює актуальність вивчення сфери мовленнєвого етикету (далі МЕ) як суттєвого елемента етикетно-мовленнєвої поведінки індивіда та невід'ємного засобу міжкультурної комунікації в сучасному мультикультурному просторі. Проблематика лінгвальної природи фігур МЕ представлена у сучасній лінгвістичній думці в роботах Д. Акінделе, Ч. Бетголіа, Ф. Брауна, К. Гіртза, Е. Гофмана, А. Дуранті, М. ДюФона, Ш. Ель-Хассана, Дж. Ерінгтона, Г. Каспера, М. Клайна, Дж. Лавера, С. Ойстаде, Д. Паркінсона, Р. Ферта. Однак, дотепер відсутнє вивчення МЕ крізь призму художньої постколоніальної літератури, де актуалізується проекція сучасної мовної особистості – персонаж з «розщепленою свідомістю» (Х. Баба), «постколоніальна жертва» (Г. Співак), обтяжена досвідом поневолення націй, етносів і народів, що впродовж віків були дискримінованими та підпорядкованими. В образі такого персонажа втілюється ество фрагментованої, маргіналізованої, амбівалентної й інтровертної сутності сучасного індивіда, тому дослідження його мовленнєвої поведінки є безумовно актуальним та новим. Вивчення сфери МЕ постколоніального персонажа у художній текстовій палітрі видається методологічно значущим для подальших досліджень проблематики мультикультурної мовної особистості у руслі антропоцентризму на перетині двох ключових наукових парадигм сьогодення – домінантної функційної та перспективної синергетичної, де мовленнєва діяльність досліджується як відкрита нелінійна самоорганізована система. МЕ – це організація нормативної дискурсної діяльності на засадах увічливості та кооперації, що є доцільною в певній комунікативній події та спрямована на гармонізацію й оптимізацію стосунків між комунікантами. Структурно-семантична організація МЕ має опертям базові фігури – привітання, прощання та звертання, які репрезентують зачин, підтримку та розмикання етикетної інтеракції за допомогою відповідних лексичних одиниць та структурних патернів, що кодують тематичну етикетну ситуацію у свідомості комунікантів. Метою цієї розвідки є представлення ранжування одиниць мовленнєвого етикету привітання у семантичному просторі постколоніального персонажа, що є базовою інгерентною фігурою етикетної ситуації встановлення мовленнєвого контакту. Матеріалом дослідження слугують тексти англійськомовних постколоніальних романів кінця XX – початку XXI ст.

В межах комунікативної організації художнього тексту центральним об'єктом дослідження виступає *персонаж* – змодельована мовленнєва особистість, що говорить і слухає, мислить і діє в уявному світі, створеному текстом. За неписаними законами мистецтва, усе, що говорять чи пишуть, чують або ж читають персонажі, отримує статус «реального» існування в зображеному світі художнього твору, що називають *персонажним дискурсом* [4]. У тексті дискурс персонажів вербалізується в *мовленнєвих партіях*, під якими розуміємо розосереджені по тексту репліки персонажа, що, зібрані воедино, відображають його світобачення та світовідчуття, беручи участь у творенні зв'язності тексту та формуванні його антропоцентричної спрямованості [5, с. 133]. Мовленнєві партії персонажа актуалізуються в *семантичному просторі*, що є відображенням реального у художньому тексті [2, с. 235], континуумом, у якому розміщені персонажі та події [6, с. 165], змістовим наповненням художнього тексту [1]. Персонаж постколоніального роману є суб'єктом перехідної ідентичності, «спійманої» поміж світами. З метою не загубитись у мультикультурному світі його основним завданням постає збереження власної ідентичності, що реалізується, зокрема, через вибір традиційних та девіантних етикетно-мовленнєвих засобів у конкретній комунікативній ситуації для витлумачення синергійної взаємодії елементів системи мовленнєвого етикету між собою й зовнішнім середовищем, а також діалектичної єдності бінарних опозицій *стійкість / послідовність ↔ зміна /*

оновлення, на основі чого МЕ постколоніального персонажа постає водночас явищем стабільним і мінливим. МЕ володіє кластерною структурою, де кожен кластер – це окрема комунікативно-семантична група на позначення тематично-комунікативної ситуації з притаманним їй лексико-семантичним ранжуванням лінгвальних засобів – одиниць мовленнєвого етикету (далі ОМЕ), синонімічний ряд яких формує семантичне поле з інваріантним значенням, що властиве кожній одиниці групи, але реалізується варіативно в конкретному мовленнєвому акті. ОМЕ витлумачуємо як ситуативно-зумовлені, комунікативно-спрямовані, тематично-поєднані, взаємопов'язані та взаємозалежні в межах діалогічних єдностей формули етикетного спілкування, що функціонують у різних комунікативно-семантичних групах задля вираження конкретних мовленнєвих інтенцій та дієвості яких свідчить про дотримання максим ввічливості й тактовності. Як дискурсні маркери встановлення, підтримання та розмикання мовленнєвого контакту, ОМЕ характеризуються взаємозалежністю чи односпрямованістю, а ознаками їх семантики є гонорифічність, семантична спустошеність, часткова десемантизація, інваріантність значення в певному семантичному полі та його варіативна реалізація, перформативність. Традиційні ОМЕ (англійсько-мовні етикетні кліше, стереотипність яких визначається стиранням лексичного значення складників і прогнозованістю їхнього ритуалізованого вживання) та девіантні ОМЕ (усі відхилення від стандартних засобів вираження етикетних відносин в англійськомовному спілкуванні) маніфестуються в мовленнєвій поведінці комунікантів у діалогічних контекстологічних фрагментах трикомпонентної структури, в яких виділяють три основні складники – зачин, ядро та завершення. Ядро несе смислове інформативне навантаження та є обов'язковим елементом діалогічного дискурсу, тоді як зачин і завершення виступають факультативними елементами, що сигналізують про встановлення чи припинення мовленнєвого контакту [3]. Відповідно до цього постулату, одиницями зачину виступають ініціальні репліки-привітання, що формують поле ініціальності, як висловлювання одного з учасників процесу спілкування, що відкривають діалогічний дискурс, виражають певну комунікативну інтенцію і переслідують ілюктивну мету. Функційне поле ініціальності охоплює три мікрополя – семантичне, семантико-прагматичне та прагматичне.

Традиційні етикетні привітання-кліше формують семантичне мікрополе ритуалізованого характеру, супроводжуються етикетними десемантизованими запитаннями та разом утворюють етикетний зачин мовленнєвої взаємодії: *'Hey, Hank,' said Lydia. 'Esther around somewhere?' 'Hello there, Lydia,' he said. 'How are you?' 'I'm great, said Lydia. 'How are you?' 'She should know better than to try to rush preliminaries with Hank. There were certain rituals, certain dignities, to be scrupulously observed. 'I'm doing great too,' said Hank. 'Thank you for asking' [9, с. 219].* Такий обмін люб'язними привітаннями готує комунікантів до бесіди за необхідності встановлення дружельної тональності спілкування, спрямованої на гармонізацію й оптимізацію подальшої мовленнєвої взаємодії. Різновидом *hello* виступають лексичні одиниці *hullo* та *hallo*: *'Hullo, Lovelear. Sorry – late. 'At last. We saved a seat for you' [18].* Прикладом девіантного привітання в семантичному мікрополі ініціальності є культурно-маркована одиниця *Nomoshkar*, що походить з бенгальської мови та вживається індусами у значенні привіту, привітання, еквівалентного англійському *Hello*: *They stopped in front of a battered coffee house. Mukul, smelling like eggs and toothpaste, stuck his head through the open window and shouted, 'Nomoshkar! Good morning, Auntie. ' [10, с. 217].* Подвійне привітання в наведеному прикладі виконує кілька функцій: привернення уваги, перевірка доступності адресата, та, власне, контакто-встановлення із засвідченням доброго побажання адресату. Ще одна культурно-маркована одиниця привітання *Adaabarz* – форма світського мусульманського привітання на засвідчення шани і поваги, створена на альтернативу *Salaam Ale-Koum*, що раніше адресувалося виключно мусульманам. Фіксуємо її маніфестацію в такому фрагменті мовленнєвої партії: *On 4th November, 1984, Zulu disappeared in Birmingham, and India House sent his old school friend to Wembley to see his wife. 'Adaabarz, Mrs Zulu. Permission to enter?' 'Of course, Dipty Sahib, why such formality? [14, с. 149].*

Семантико-прагматичне мікрополе ініціальності репрезентоване ситуативно-контекстуальними привітаннями, що актуалізуються комунікантами під впливом невербальних екстралінгвальних факторів в синергії тексту і дискурсу, та семантика яких містить передумови для початку діалогічної взаємодії задля контакто-встановлення. Сюди уналежнемо: 1) ініціальні спонукання-імперативи: *The girls had gone straight to the front and were arranging themselves on chairs. Nazneen hesitated; she considered turning round. 'Get on the train of repentance, sister, before it passes your station. 'A small young man with a scabrous-looking beard grinned at her [7, с. 237];* 2) самопрезентацію адресанта: *'Hello, I'm Sheherezade,' she said using her formal name. 'Lieutenant Sarkar,' he replied, nodding [11, с. 95].* Характерним оповідним прийомом постколоніального текстотворення є знайомство читача з наратором, оформлене через самопрезентацію останнього через ОМЕ привітання, котре як вузол-концентратор цементує зв'язок *наратор ↔ читач* у єдине ціле, забезпечуючи динаміку сюжетної лінії в синергетичній ланці *дискурс ↔ текст* та формуючи в уяві читача імідж наратора: *Hello. I am Alhambra, named for the place of my conception. Believe me. Everything is meant. From my mother: grace under pressure; the uses of my mystery; how to get what I want. From my father: how to disappear; how to not exist [16, с. 3];* 3) репрезентацію адресата: *Unfortunately French was not given to dialogic conversation – he addressed the group, always. No – he addressed the gaps between the group. 'Belseys en masse,' said Jack French very slowly, and each Belsey tried to ascertain which Belsey he might be looking at directly [17, с. 124];* 4) репрезентацію адресата в поєднанні із самопрезентацією, коли адресант через власну мовленнєву діяльність репрезентує адресата задля перевірки його ідентифікації, а також представляє себе з метою налагодження контакту: *This same morning, in Wellington, Kiki also paid an unannounced call. 'It's Clotilde, isn't it? 'I'm Kiki – Kiki Belsey? We met before. ' Now Clotilde opened the door a little wider [17, с. 642].*

Прагматичне мікрополе ініціальності формується ситуативно-контекстуальними привітаннями (оказіональними), що виконують функцію встановлення контакту лише за певних умов спілкування, а саме: 1) ініціальні повідомлення інформації: *'Dad, I'm engaged. ' Ted laughed. 'Don't you sound so terrified, son. ' Gabe said, 'God, I think I am' [8];* 2) ініціальні запитання за допомогою непрямих апеляцій: *She went to the Major's room. 'Was it far away?' he asked without saying hello. 'Did you get lost?' 'No' [10, с. 171].*

З оперттям на підхід Ч. Бетголіа [12], класифікуємо привітання у семантичному просторі персонажа, що синтаксично репрезентовані вербальними формами запитань, вигуків та стверджень, на поштиві та інтерактивні. Поштиві привітання (regards greeting expressions) спрямовані на організацію ініціального етапу мовленнєвої взаємодії на засадах ввічливості та кооперації, як сигнали дотримання мовних норм і патернів етикетної поведінки, що виконують етикетну функцію. Їх рекурентною складовою є запит *how are you?*, що володіє ілюктивною силою привітання, однак синтаксично оформлений як запитання [13, с. 15], що в теорії мовленнєвих актів називають непрямим мовленнєвим актом. Проте відповідь на десемантизоване привітальне запитання не завжди є однозначною етикетна чи десемантизована. Аналіз ОМЕ привітання у семантичному просторі персонажа підтверджує, що репліка-відповідь на запитання *How are you?* детермінована симетричними й асиметричними стосунками між комунікантами, а головню, 'психологічним налаштуванням адресата' [19, с. 131], який, відповідно до власного емоційно-психічного стану в момент перебігу комунікації, може відповісти коротко

й закрити діалог або ж, навпаки, вдатися у детальний опис своїх справ. Так, запитання про справи виступає частиною етикетного привітання як реалізація стратегії ввічливості у наступному діалозі, де господаря будинку вітає щойно прибула прибиральниця офіційним тоном, виділяючи її серед інших комунікантів, присутніх в оточенні, у відповідь на що прибиральниця, з урахуванням асиметрії відносин, навіть не вдається до етикетної відповіді, а одразу ж у репліці-відповіді уточнює свої обов'язки та місце їх виконання: *Oh, good morning, Monique, 'said Kiki in a quite different formal voice, stripped of its Florida music. Monique shut the front door behind her and came forward. Kiki gave Monique a frazzled smile. 'We're crazy today – everybody's late, running late. How are you doing, Monique – you OK?' The new cleaner, Monique, was a squat Haitian woman, about Kiki's age, darker still than Kiki. This was only her second visit to the house. 'I start in here?' asked Monique timidly* [17, с. 26]. В іншому фрагменті десемантизоване привітальне запитання, навпаки, викликає у відповідь довгий перелік подій, якими переймається комунікант на цьому етапі, засвідчуючи його зайнятість, неспокій і турботу, бажання донести повідомлення про власний психологічний стан: *'Ah, Claire. 'Hey, Jack. I'm just rushing to class. 'How are you?' 'Well,' said Claire, pushing the sunglasses she had taken to wearing up on to her head. She was never too late to talk a little of how she was. 'The war continues, the president's an ass, our poets are failing to legislate, the world's going to hell and I want to move to New Zealand – you know? And I've got a class in five. The usual!'* [17, с. 271]. Оригінальним використанням ОМЕ привітання в синергії стилістичної та текстотвірної функцій марковано контекстологічний фрагмент, у якому через злиття синтагматично споріднених слів в один синтаксичний okazionalizm шляхом усунення відстані між словами досягається ефект "одивнення", що робить елемент акцентуованим на тлі стилістично нейтрального текстового потоку, виявляє емоційно-експресивне навантаження та виступає маркером синергетичності: *On her way down the stairs she crashed into a boy carrying a bucket. Water splashed her sandals and doused bottom of her salwaar: – Watch out, kid, she said, brushing past him. – Hello! he called out. How are you madam? – Hello, she said, turning around. The boy looked her up and down and laughed out loud, revealing a mouth of misshapen teeth* [11, с. 34]. Така девіантна ОМЕ привітання актуалізує увагу читача, створюючи ефект саспенсу, що є важливим для подальшого текстотворення, проводячи паралель зі злиттям душ – згодом читач дізнається, що саме так автор-наратор оформив перше знайомство головної героїні з її рідним племінником, благополуччя якого призведе до жертвування тітчиною свободою.

Інтерактивні привітання (interactive greeting expressions) з відтінком невимуженості та близькості зазвичай функціонують у поєднанні із запитаннями, що мають на меті залучити комуніканта до інтеракції. У таких випадках адресат може або відповісти на запитання та почати розмову, перейти до інформативного спілкування, або ж розцінити запит як привітальну формулу та застосувати аналогічну, не виходячи за межі фатичного спілкування. Так, до прикладу, розмовне привітання матері до сина в поєднанні з лагідним звертанням слугує не лише сигналом початку інтеракції з виявом чуттєвого ставлення до адресата, але й експлікує прагнення адресанта налаштувати інтерактанта на душевну бесіду: *Just as she was about to leave the house, she heard a noise from the living room... 'Hey, Jerome, baby. 'Hey. 'Her son sat morosely in the beanbag, in his lap a notebook bound in fraying blue silk. 'Writing?' she asked. 'No, dancing,' came the reply* [17, с. 83]. Заперечна відповідь на інтерактивне запитання в супроводі нульового звертання до матері в репліці-реакції свідчить про небажання комуніканта вступати в діалогічну взаємодію та якнайшвидше припинити контакт. Інтерактивні привітання можуть ситуативно розцінюватися як посягання на приватність та інколи призводять до комунікативних невдач. Так, у наступному фрагменті тексту в ролі інтерактивного привітання виступає десемантизована формула вибачення *excuse me*, як сигнал початку інтеракції та залучення уваги адресата, що супроводжується запитанням про стан справ з метою втримати увагу адресата та спонукати до тематичної бесіди. Але навіть така етикетна ініціація контакту призводить до комунікативної невдачі – адресат не налаштований на бесіду через пригнічений стан і прагне дистанціюватися, тобто, з позицій теорії ввічливості, зберегти негативне обличчя. Такий поворот подій можна вважати моментом біфуркації у світлі лінгвосинергетики, точку розгалуження, коли дискурс розгортається непередбачуваним для адресата, неочікуваним шляхом, оскільки істинний привід для зачину інтеракції не вербалізований, а радше імплікований: *'Excuse me – young man, excuse me for a minute – wait a bit there. 'Levi pushed his headphones to one side on his head. 'Say what?' 'You'd have thought that after all that effort of standing and calling out, the lady might have something important to say. My house is burning down. My cat is up a tree. But no. 'Now, how are you?' she said. 'You don't look so well. 'Levi replaced his headphones and began to walk away* [17, с. 149]. Інтерактивні привітання можуть сприйматися адресатом як поштиві, у випадку якщо запитання про стан справ здаються йому лише етикетними задля підтримки гармонійної взаємодії, або ж він не бажає підтримувати ініційовану адресантом тему розмови. Так, у нижченаведеному фрагменті адресантка виражає шире зацікавлення справами адресата та намагається розвинути тему розмови, однак у зв'язку з важким емоційним станом адресата, що пов'язано з вбивством одного з його підлеглих, привітальні запитання сприймаються як загроза його негативному обличчю з погляду теорії ввічливості, а відтак він обмежується короткою тривіальною відповіддю: *Charlie's hair fell from her shoulder in thick waves. 'How was it today?' she said. 'How was work?' 'Fine,' said Gabe. 'You're kidding me,' she said. 'Fine?' 'Charlie twisted her hair over one shoulder. She sought him out with her cool green eyes and smiled in her lopsided way. 'Just another normal day. Nothing to report'* [8, с. 42].

Окрему групу девіантних привітань становлять культурно-марковані одиниці – соціорелігійні привітання, серед яких виділяються *Salaam alaikum* та *Walaikum assalam* із семантикою миру ('мир Вам' – 'і Вам мир'). Арабське привітання *Salaam alaikum* вкорінене в ісламі, але натеper його вживають як мусульмани різних національностей, так і араби-християни та арабські євреї. Така облігаторна форма привітання визначена Шляхетним Кораном і Священною Сунною. Мусульмани, вітаючи єдиновірця у належній формі, отримують подвійний сауаб – благість Аллаха: один сауаб через власне вітання, інший – через створення умов іншій людині привітати, відповідаючи тим же. З огляду на релігійне підґрунтя та культурний ритуал, соціорелігійні привітання зазвичай вживаються як суміжні пари: *Rehana rang the doorbell. A few seconds later the door swung open, and Parveen appeared, presenting Rehana with a warm, open-mouthed smile. 'As-Salaam Alaikum,' she crooned. 'Walaikum As-Salaam,' she replied. 'Please,' Parveen said with excessive tenderness, 'come in. I'm just so happy to see you'* [10, с. 175]. Цей приклад разом з вербалізованою формою привітання експлікує невербальну форму паралінгвістичного привітання – усмішку, бо, за правилом, мусульмани повинні бути усміхненими – в усміхнених об'єднуються душі, а салам зміцнює єднання душ. Салам традиційно адресується усім мусульманам, і старшого, і молодшого віку, у сім'ї та поза нею, але не іновірцям, оскільки за своєю суттю виступає різновидом молитви. Прикметно, що у таких привітаннях закладена диференційна функція МЕ, що виявляється в бінарній опозиції 'свій' ↔ 'чужий'. Соціорелігійні ОМЕ привітання характеризуються ситуативною біфункційністю, застосовуючись при встановленні та розмиканні контакту, що є прикладом валедикторних привітань: *A girl walked in and stood with her hands on her hips in the middle of the room... The girl took the money. She looked at Nazneen and the baby. She looked at Chanu. Then the girl tucked the money into her blouse pocket. 'Salaam ale-Koum,' she said and went out to the pub* [7, с. 111–112]. Останнім часом в країнах з мультикультурним населенням, що

сповідує різні релігії, використовують редуковану однокомпонентну форму традиційного привітання – **Salaam**: *'So, little rich boy: we meet again. Salaam. 'I spluttered; Shiva smiled* [15, с. 430]. Редукована форма також можлива при передачі вітань третій особі: *Mrs Islam kissed her, hard mouth to soft cheek. 'I will come again. My salaam to your husband'* [7, с. 199]. З урахуванням семантики темпоральності ОМЕ привітання класифіковано на темпорально-немарковані, необмежені часом контакто-встановлення, та темпорально-марковані (часово-дейктичні), що залежать від часу здійснення контакту.

Отже, проведений аналіз засвідчив, що фігура мовленнєвого етикету привітання з виявом ранжування традиційних та девіантних ОМЕ формує функційне поле ініціальності, що містить три мікрополя – семантичне, утворене етикетними кліше в етикетному зачині комунікації; семантико-прагматичне, презентоване одиницями, семантика яких створює передумови для початку бесіди та містить ініціальні спонукання-імперативи; самопрезентацію адресанта; репрезентацію адресата, автономно чи у поєднанні із самопрезентацією; прагматичне, сформоване ситуативно-контекстуальними привітаннями, що виконують функцію встановлення контакту за певних умов спілкування, зокрема, ініціальні повідомлення інформації, ініціальні запитання. Таксономія ОМЕ привітання в традиційному та девіантному шарах передбачає наявність поштивих одиниць із рекурентним складником, інтерактивних одиниць укупі із супровідними запитаннями для залучення інтерактанта до бесіди, соціорелігійних одиниць, детермінованих етнічним походженням та культурно-релігійними нормами мовців, валедикторних привітань, що рівночасно маркують встановлення й розмикання мовленнєвої взаємодії, темпорально маркованих та немаркованих одиниць.

У **перспективі** доцільно простежити дієвість ОМЕ в художньому прозовому постколоніальному тексті у руслі лінво-синергетики, зокрема загальні універсальні та спеціалізовані функції етикетних атракторів привітання та інших кластерів, що демонструють синергізм МЕ та його динамічну поліфункційну природу.

Література:

1. Бабенко Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста : учебник, практикум / Л. Г. Бабенко, Ю. В. Казарин. – М. : Флинта: Наука, 2005. – 495 с.
2. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики: исследования разных лет / М. М. Бахтин. – М. : Худ. лит., 1975. – 502 с.
3. Бобырева Е. В. Семантика и прагматика инициальных и финальных реплик диалога : автореф. дис... : канд. филол. Наук : спец. 10. 02. 19 / Е. В. Бобырева. – Волгоград, 1996. – 23 с.
4. Колегаєва І. М. Зображення персонажного дискурсу як жанрово детермінований вияв комунікативної вторинності в художньому тексті / І. М. Колегаєва // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Х. : ХНУ, 2010. – № 896. – Вип. 61. – С. 102–107.
5. Кухаренко В. А. Интерпретация текста : учеб. пособие для студ. пед. ин-тов по спец. : иностр. яз. / В. А. Кухаренко. – 2-е изд., перераб. – М. : Просвещение, 1988. – 192 с.
6. Лотман Ю. М. Внутри мыслящих миров (Человек – текст – семиосфера – история) / Ю. М. Лотман. – М. : Яз. рус. к-ры, 1996. – 447 с.
7. Ali M. Brick Lane / Monica Ali. – L. : Black Swan, 2004. – 492 p.
8. Ali M. In the Kitchen / Monica Ali. – L. : Black Swan, 2010. – 553 p.
9. Ali M. Untold Story / Monica Ali. – N. Y. : Scribner, 2012. – 259 p.
10. Anam T. A Golden Age / Tahmima Anam. – L. : John Murray, 2007. – 276 p.
11. Anam T. The Good Muslim / Tahmima Anam. – N. Y. : Harper Perennial, 2012 – 320 p.
12. Betholia Ch. Entries and exits: an analysis of greeting and leave-taking in Meitei speech community / Chandam Betholia // Mohkmer studies. – 2008. – № 38. – P. 105–116.
13. Jibreen M. K. The Speech Act of Greeting: a Theoretical Reading / Maysa'a Kadhim Jibreen // Journal of Kerbala University. – 2010. – Vol. 8, № 1. – P. 1–25.
14. Rushdie S. East, West / Salman Rushdie. – L. : Vintage, 1995a. – 216 p.
15. Rushdie S. Midnight's Children / Salman Rushdie. – L. : Vintage, 1995. – 463 p.
16. Smith A. The Accidental / Ali Smith. – L. : Penguin Books Ltd, 2006. – 306 p.
17. Smith Z. On Beauty / Zadie Smith. – Waterville: Thorndike Press, 2005. – 789 p.
18. Smith Z. The Autograph Man [Electronic resource] / Zadie Smith. – L. : Penguin Books Ltd, 2004. – 420 p. – Mode of access: <http://www.twirpx.com/file/1259494/>
19. Wierzbicka A. Cross-Cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction / Anna Wierzbicka. – Berlin : Walter de Gruyter, 2003. – 502 p.